

14.07.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1887
Toplantı Tarihi/Sayısı : 25.06.2025/244
Karar Numarası : 2025/396
Başvuran : M.K.G.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Ankara Büyükşehir Belediyesi
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, engelli kişiler için sunulan asansörlü araç hizmetinden başvuranın yararlandırılmamasının engellilik temelinde ayrımcılık oluşturduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Ortopedik engelli olduğunu, şehir içi ulaşımına ilişkin olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından sunulan hizmetlerde yaşanan aksaklıkları bildirmesine karşın muhatap Belediyenin içerik açısından aynı hazır cevaplar verdiğini, bildirdiği sorunlara herhangi bir çözüm üretilmediğini, bu durumun başta engelliler olmak üzere toplumun farklı kesimlerinden birçok kişiyi olumsuz etkilediğini,

b. Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı Engelliler ve Rehabilitasyon Şube Müdürlüğü marifetiyle kendi gibi Engelliler Hizmet ve Rehabilitasyon Merkezi üyesi olan engelli kişilerin hastaneye giderken kullandığı asansörlü araç hizmetinden artık yararlanamadığını, bu uygulamaya gerekçe olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Yönetmeliği'nin gösterildiğini belirterek söz konusu uygulamanın engellilik temelinde ayrımcılık yasağını ihlal ettiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığından alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın daha önce defalarca asansörlü araç hizmetinden yararlandığı, ardından sosyal ve ekonomik durumunun değiştiğinin tespit edildiği, bu hizmetten yararlanabilmek için Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Yönetmeliği hükümlerine uygunluk taşımadığı ve bu nedenle söz konusu hizmet sunumunun sonlandırıldığı,

b. Başvuranın TBMM Dilekçe Komisyonuna, Kamu Denetçiliği Kurumuna ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşavirliğine benzer içerikte başvurularda bulunduğu, Belediyenin hizmet

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

birimlerine iletilen başvuranın iddialarına benzer konulardaki başvuruların Erişilebilirlik Komisyonu tarafından yapılan toplantılarda değerlendirilerek gerekli düzenlemelerin yapıldığı belirtilmiştir.

4. Muhatap Belediyeden alınan yazılı görüş, 6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesi ile 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun ilgili hükümleri doğrultusunda 22/11/2024 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir. Ancak, belirtilen yasal süre içinde başvuranın, muhatap Belediyenin yazılı görüşüne karşı cevabını sunmadığı tespit edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10'uncu maddesinin birinci ve beşinci fıkraları şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...)

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Tanımlar” başlıklı 2'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Bu Kanunun uygulanmasında; (...) d) Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi, e) Dolaylı ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda, bu Kanunda sayılan ayrımcılık temelleriyle bağlantılı olarak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanma bakımından nesnel olarak haklılaştırılamayan dezavantajlı bir konuma sokulmasını, f) Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşsal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi, (...) ifade eder.”

7. 6701 sayılı Kanun'un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi,

sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) *Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.* ”

8. 6701 sayılı Kanun’un “*Ayrımcılık türleri*” başlıklı 4’üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“(1) Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.”

9. 6701 sayılı Kanun’un “*Ayrımcılık yasağının kapsamı*” başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.”

10. 6701 sayılı Kanun’un “*Kurumun görevleri*” başlıklı 9’uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Kurumun görevleri şunlardır:(...)g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. (...)”

11. 6701 sayılı Kanun’un “*İspat yükü*” başlıklı 21’inci maddesi şöyledir:

“(1) Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. 6701 sayılı Kanun’un “*Başvurular*” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası “*Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.*” hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden, asansörlü araç hizmetinden

yararlandırılmamasının ayrımcılık oluşturduğu iddiası bakımından, 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

13. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre "*İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.*" Başvuranın Kuruma başvurmadan önce 6701 sayılı Kanun'a aykırı olduğunu iddia ettiği uygulamanın düzeltilmesini 9/8/2024 tarihinde T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) aracılığıyla Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığından talep ettiği ancak başvuranın bu talebine olumsuz cevap verildiği anlaşılmıştır. Bu kapsamda ilgili tarafa başvuru şartı sağlanan işbu başvurunun Kurumumuzca esastan incelenebileceği değerlendirilmiştir.

14. Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan hakları hukukunun temel normları arasında yer almakta olup hem uluslararası sözleşmelerde hem de ulusal mevzuatımızda güçlü bir şekilde teminat altına alınmıştır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 2'nci maddesine göre "*Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayrım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.*"

15. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "*Ayrımcılık Yasağı*" başlıklı 14'üncü maddesine göre "*Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.*"

16. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadında ayrımcılık, objektif ve makul bir gerekçeye dayanmaksızın, benzer durumdaki kişilere farklı muamelede bulunulması şeklinde tanımlanmaktadır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48). AİHM'e göre farklı muamele, nesnel ve makul bir gerekçeye dayanmadığı takdirde ayrımcı olarak kabul edilir. Başka bir ifadeyle, farklı muamele meşru bir amaç taşıyor veya kullanılan araçlarla bu amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi kurulamıyorsa ayrımcılık teşkil eder (AİHM, *Fabris/Fransa*, B. No: 16574/10, 7/2/2013, para. 56).

17. AİHM, taraf devletlerin benzer durum teşkil eden farklılıkların farklı bir muamele gerektirip gerektirmediğinin ve ne ölçüde gerektirdiğinin değerlendirmesinde takdir yetkisine sahip olduklarını kabul etmektedir. Bu takdir yetkisinin kapsamı ise olayın koşullarına, konusuna ve arka planına göre değişiklik göstermektedir (AİHM, *Stummer/Avusturya*, B. No: 37452/02, 7/7/2011, para. 88). Özellikle ekonomik ve toplumsal stratejiye ilişkin genel tedbirlerin uygulanması söz konusu olduğunda devletin geniş bir takdir yetkisinin olduğu kabul edilmektedir (AİHM, *Hämäläinen/Finlandiya*, B. No:

18. Başvuru dilekçesinde başvuran, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından engelli kişiler için sunulan asansörlü araç hizmetinden yararlanamadığını, bu durumun engellilik temelinde ayrımcılık oluşturduğunu iddia etmektedir. Ayrıca, şehir içi ulaşım ile ilişkili yaşadığı sorunları muhatap Belediyeye bildirmesine rağmen içerik açısından aynı hazır cevaplar verildiğini ve çözüm üretilmediğini ifade etmektedir. Başvuru ekinde sunulan Dr. Nafiz Körfez Sincan Devlet Hastanesinin 8/12/2011 tarihli ve ... sayılı sürekli Özürlü Sağlık Kurulu Raporu doğrultusunda başvuranın %96 oranında engelli olduğu anlaşılmaktadır.

19. Başvuranın iddialarına karşılık muhatap Belediyeden alınan yazılı görüşte, başvuranın geçmişte asansörlü araç hizmetinden defalarca yararlandığı ancak sosyal ve ekonomik durumunda meydana gelen değişiklikler nedeniyle Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Yönetmeliği hükümlerine uygunluk taşımadığı tespit edildiğinden, söz konusu hizmetten yararlandırılmasına son verildiği belirtilmiştir. Ayrıca, başvuranın benzer içerikteki başvurularını TBMM Dilekçe Komisyonuna, Kamu Denetçiliği Kurumuna ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşavirliğine ilettiği, Belediyenin hizmet birimlerine ulaşan benzer nitelikteki başvuruların Erişilebilirlik Komisyonu tarafından yapılan toplantılarda değerlendirilerek gerekli düzenlemelerin yapıldığı ifade edilmiştir.

20. 6701 sayılı Kanun kapsamında bir ayrımcılık türü olarak kabul edilen makul düzenleme; engellilerin hak ve özgürlüklerden tam anlamıyla ve diğer kişilerle eşit düzeyde yararlanabilmelerini sağlamak amacıyla, somut olayın koşullarına göre ihtiyaç duyulan ve mali imkânlar çerçevesinde ölçülü, gerekli ve uygun nitelikte gerçekleştirilen değişiklikler ile alınan tedbirleri ifade etmektedir [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) , B. No: 2021/989, K. No: 2022/433, 28/6/2022, para. 26]. Bu çerçevede, başvuranın başvuru dilekçesinde ileri sürdüğü iddialar ile bu iddialara karşılık muhatap Belediyeden alınan yazılı görüş ve dosya kapsamında sunulan bilgi ve belgelerin, makul düzenleme yükümlülüğü bağlamında değerlendirilerek sonuca varılması gerekmektedir.

21. Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (EHİS) “Tanımlar” başlıklı 2’nci maddesi “*Engelliliğe dayalı ayrımcılık, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır. Engelliliğe dayalı ayrımcılık makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dâhil her türlü ayrımcılığı kapsar.*”; “*Ayrımcılık Yapılmaması ve Eşitlik*” başlıklı 5’inci maddesi ise “*Taraf Devletler engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılığı yasaklar ve engellilerin herhangi bir nedene dayalı ayrımcılığa karşı eşit ve etkin bir şekilde korunmasını güvence altına alır.*” düzenlemelerini içermektedir.

22. Yine EHİS’in “*Kişisel Hareketlilik*” başlıklı 20’nci maddesi “*Taraf Devletler engellilerin olanaklar çerçevesinde azami ölçüde bağımsız hareket edebilmesini sağlamak için etkin bir şekilde gerekli tüm tedbirleri alır. Bu tedbirler şunlardır: (a) Engellilerin istedikleri şekil ve*

zamanda ve karşılanabilir bir maliyetle hareket edebilmelerinin kolaylaştırılması; (b) Engellilerin hareketi kolaylaştırıcı kaliteli araç ve gerece, yardımcı teknolojilere, yardım sunan insanlara ve araçlara karşılanabilir bir maliyetle erişiminin kolaylaştırılması; (c) Engellilere ve engelli kişilerle çalışan uzman personele engellilerin hareket becerilerinin geliştirilmesi konusunda eğitim verilmesi; (d) Harekete yardımcı araç ve gereçlerle yardımcı teknolojileri üretenlerin engellilerin her türlü ihtiyacını dikkate almaları hususunda teşvik edilmesi.” şeklinde düzenlenmiştir.

23. 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un “Ayrımcılık” başlıklı 4/A maddesi “Doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaktır. Eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirler alınır. Engellilerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirler ayrımcılık olarak değerlendirilemez.” hükmünü haizdir. Mezkûr Kanun’un “Topluma dâhil olma” başlıklı 4/B maddesi “Engellilerin toplumdan tecrit edilmeleri ve ayrı tutulmaları önlenir. Engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda bağımsız olarak toplum içinde yaşamaları esas olup, özel bir yaşama düzenine zorlanamazlar. Engellilerin topluma dâhil olmaları ve toplum içinde yaşamaları amacıyla bireysel destek hizmetleri de dâhil olmak üzere ihtiyaç duydukları toplum temelli destek hizmetlerine erişimleri sağlanır.” şeklinde hüküm altına alınmıştır.

24. Engelli kişilerin toplumsal yaşama diğer kişilerle eşit koşullarda katılımını güvence altına almayı amaçlayan ulusal ve uluslararası düzenlemelerde, erişilebilirlik standartları ile birlikte makul düzenleme yükümlülüğü de açık biçimde ortaya koyulmuştur. EHİS 2’nci maddesinde, engelliliğe dayalı ayrımcılığın makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesini de kapsadığı açıkça ifade edilmiş; 5’inci maddesinde ise taraf devletlere, engellilerin her türlü ayrımcılığa karşı eşit ve etkin bir şekilde korunmasını sağlama yükümlülüğü getirilmiştir. Bunun yanı sıra 20’nci maddesinde, engelli kişilerin bağımsız hareket edebilmesinin sağlanması amacıyla ulaşım dâhil olmak üzere gerekli tüm tedbirlerin etkin biçimde alınması gerektiği vurgulanmıştır. Bu uluslararası yükümlülüklerle uyumlu şekilde, 5378 sayılı Kanun’un 4/A maddesi de doğrudan ve dolaylı ayrımcılığı yasaklamakta ve eşit muamele ilkesinin sağlanması amacıyla engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

25. Makul düzenleme kapsamında gerçekleştirilecek değişiklikler ile alınacak tedbirler konusunda hizmet sunan kişi ve kurumlar, somut ihtiyaçlar doğrultusunda daha isabetli karar verebilecek konumda bulunmakta olup hangi değişiklik veya tedbirin uygulanacağına ilişkin belirlemede takdir yetkisine sahiptir. Ancak, engelli kişilerin özel durumları dikkate alındığında, takdir yetkisi, bu kişilerin toplumsal yaşama tam ve eşit katılımını güvence altına alacak şekilde ve gerekli özen gözetilerek kullanılmalıdır [Anayasa Mahkemesi (AYM), U.D.K. ve Diğerleri, B. No: 2014/19352, 24/5/2018, para. 51].

26. Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Komitesi, makul düzenlemeye ilişkin yükümlülükleri açıklığa kavuşturmak üzere gerekli unsurları Ayrımcılık Yapmama ve Eşitlik Hakkında Genel Yorum’da

açıklanmıştır. Buna göre makul düzenlemenin, bu düzenlemeyi yapmakla yükümlü kişi ve kurumlara ölçüsüz veya aşırı bir yük getirip getirmediği, kullanılan araçlar ile ulaşılmak istenen amaç arasındaki orantılılık dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Ayrıca, makul düzenlemenin yerinde olup olmadığının da temin edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda makul düzenleme yükümlülüğü bulunan kişi ve kurumların, ilgili engelli kişiyle istişareye dayalı ve olayın kendi koşullarına özgü bir yaklaşım benimsemelidir. Makul düzenlemeye ilişkin yapılacak değerlendirmede dikkate alınması gereken başlıca faktörler arasında; finansal maliyetler, mevcut kaynaklar, makul düzenleme yükümlülüğü bulunan kişi ve kurumların büyüklüğü, yapılacak makul düzenlemenin yükümlü üzerinde doğuracağı etkiler, üçüncü kişiler için sağlayacağı yararlar, diğer kişiler üzerindeki olası olumsuz etkiler ile sağlık ve güvenliğe ilişkin gereklilikler yer almaktadır (Engelli Hakları Komitesi, Ayrımcılık Yapmama ve Eşitlik Hakkında Genel Yorum, No: 6, 2018, para. 26/d-e).

27. 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun “*Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları*” başlıklı 7’nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“*Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır: (...) v) Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.*”

28. Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Yönetmeliği’nin “*Engellilere verilecek sosyal hizmet ve yardımlar*” başlıklı 20’nci maddesi şöyledir:

“(1) Engellilere verilecek sosyal yardım ve hizmetler: a) Yerinde bakım, temizlik, sağlık, bakım-onarım, psiko-sosyal destek ve benzeri hizmet ve yardımları, b) Ulaşımında kolaylık sağlamak için özel araçla ücretsiz ulaşım hizmeti yardımları, c) Okullarda okuyan engelli öğrencilere her türlü beslenme, giysi, temizlik malzemesi benzeri yardımları. ç) Engel durumlarına göre, her türlü araç gereç, akülü tekerlekli sandalye, tekerlekli sandalye, beyaz baston, konuşan saat, hasta bezi, hasta yatağı, hasta karyolası ve benzeri yardımları. d) Rehabilitasyon hizmet ve yardımları, e) Belediye imkânları dâhilinde tatil, dinlenme, eğitim ve konaklama hizmetleri. f) Günün şartlarına göre uygun görülen diğer yardımlardan oluşur.”

29. Mezkûr Yönetmelik’in “*Engellilere yönelik yapılacak sosyal yardımların şartları ve tespiti*” başlıklı 21’inci maddesi şöyledir:

“(1) Ankara ili sınırları içerisinde yaşayan en az %40 ve üzeri engelli raporu olan, sosyal ve ekonomik yönden yoksunluk içinde bulunan engellilere yapılacak sosyal yardımlar. sosyal yardım inceleme görevlilerinin, engellilerin bizzat ikametgâhlarına giderek, Ek-3’te yer alan Engellilere Yapılacak Sosyal Yardımlara İlişkin İnceleme Formuna göre düzenleyecekleri inceleme

raporlarının, Sosyal Yardım Değerlendirme Kurulunda değerlendirilmesinden sonra, kurulca uygun görülenlere yardım yapılır.”

30. Ankara Büyükşehir Belediyesi Engelliler Hizmet ve Rehabilitasyon Merkezi tarafından, Ankara ili sınırları içerisinde ikamet eden engelli kişilere yönelik olarak rehberlik ve danışmanlık, psikolojik destek, sosyal yardım, sağlık, fizyoterapi-hidroterapi, sosyal ve kültürel etkinlik, ulaşım, temizlik ve bakım, ev içi tamirata ile cenaze destek hizmetleri sunulmaktadır. Bu hizmetlerden yararlanmak isteyen kişilerin ikamet adreslerinde sosyal hizmet uzmanları tarafından inceleme yapılmakta; engelli kişilerin sosyal, ekonomik ve sağlık durumuna ilişkin gerekli veriler taranarak hangi hizmetlerden yararlanabileceği değerlendirilmektedir. Özellikle ulaşım hizmetleri kapsamında, akülü veya tekerlekli sandalye kullanan kişiler, randevu almaları hâlinde belirttikleri saatte asansörlü araç ile evlerinden alınmakta, gidecekleri kamu kurumuna bırakılmakta ve dönüş saatlerinde aynı yerden alınarak evlerine ulaştırılmaktadır (Ankara Büyükşehir Belediyesi, “Engelliler Hizmet ve Rehabilitasyon Merkezi”, <https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/engelli-hizmetleri/engelliler-hizmet-ve-rehabilitasyon-merkezi#>, E.T. 25/4/2025).

31. Normatif olarak 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Yönetmeliği uyarınca muhatap Belediyenin makul düzenleme yapma yükümlülüğü ile bu yükümlülüğe ilişkin takdir yetkisi bulunmaktadır. Bu doğrultuda başvuranın asansörlü araç hizmetinden yararlandırılmamasına ilişkin iddiası bakımından Yardım İnceleme Komisyonu tarafından verilen karar ile sosyal hizmet uzmanları tarafından düzenlenen durum tespit tutanağı ve yapılan sosyal inceleme; başvuranın özel durumuna ilişkin gerekli özen gözetilerek yürütülüp yürütülmediğinin, başvuruya konu makul düzenleme yükümlülüğünün somut olay bakımından yerine getirilip getirilmediğinin değerlendirilmesi belirleyici unsurlar olacaktır.

32. Başvuru dilekçesinde başvuran, şehir içi ulaşımına ilişkin bildirdiği aksaklıklara muhatap Belediye tarafından içerik açısından aynı hazır cevaplar verildiğini ve sorunlara çözüm üretilmediğini ileri sürmüştü de başvuru dosyası kapsamında yapılan incelemelerde, Başkent153 Vatandaş Başvuru Portalı üzerinden başvuranın 14 kez çeşitli konularda (asansörlü araç talebi, toplu taşıma araçlarının erişilebilirliği, ev temizliği, akülü sandalye temini, engellilere yönelik sosyal ve kültürel etkinlikler) başvuruda bulunduğu, başvuranın tüm başvurularına olumlu veya olumsuz yanıt verildiği, olumsuz yanıtların gerekçelerinin açıklandığı görülmüştür. Öte yandan başvuru dosyasında yer alan Durum Tespit Tutanağına göre başvuranın Engelliler Hizmet ve Rehabilitasyon Merkezinden daha önce 87 kez asansörlü araç, 23 kez ev temizliği, 3 kez kişisel banyo ve 3 kez fizik tedavi hizmetlerinden yararlandığı anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra 3 kez asansörlü araç hizmeti sunulmak üzere evine gidildiği hâlde, başvuranın bu hizmetten kendi beyanı doğrultusunda vazgeçtiği kayıt altına alınmıştır.

33. Ankara Büyükşehir Belediyesi Yardım İnceleme Komisyonunun 16/5/2024 tarihli ve ... sayılı kararında “Engelli bireyin kardeşiyle birlikte ikamet ettiği, engelli adına ... ’ta 1/1 hisseli ofis kaydı bulunduğu, üzerine kayıtlı 2024 ... ve 1983 ...

marka iki aracı olduğu, medeni durumunun evli olduğu ve eşinin Mamak'ta ikamet ettiği, kardeşinin 90.428,00 TL brüt maaş aldığı ve kardeşinin adına kayıtlı 1997 ... marka aracı bulunduğu tespit edilmiştir. Annesiyle yapılan telefon görüşmesinde engelli bireyin annesiyle birlikte kendilerine ait bir evde yaşadığı, annesinin 1.000,00 TL nafaka geliri olduğu, 2017 yılında memuriyete başlayan engelli bireyin ... Adliyesinde görev yaptığı ve 34.500,00 TL maaş aldığı, kardeşi ... Bey'in yakın zamanda evlendiği öğrenilmiştir. Kardeşi değerlendirmeye dâhil edilmese de engelli bireyin puanının eksi 70 olarak hesaplanmıştır.” açıklamalarına yer verilmiştir. Böylece Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Yönetmeliği'nin “Engellilere yönelik yapılacak sosyal yardımların şartları ve tespiti” başlıklı 21'inci maddesi uyarınca sosyal ve ekonomik yönden yoksunluk içinde bulunmadığı anlaşıldığından başvurana yönelik ayni/nakdi sosyal yardım sağlanmasına ilişkin talep Yardım İnceleme Komisyonu tarafından reddedilmiştir.

34. Somut olayda, başvuranın geçmişte Engelliler Hizmet ve Rehabilitasyon Merkezi tarafından sunulan çeşitli sosyal destek hizmetlerinden defalarca yararlandığı anlaşılmaktadır. Ancak, Yardım İnceleme Komisyonunun 16/5/2024 tarihli ve ... sayılı kararı doğrultusunda ve sosyal hizmet uzmanları tarafından düzenlenen durum tespit tutanağı ile yapılan sosyal inceleme neticesinde; başvuranın ekonomik ve sosyal durumunda zamanla meydana gelen değişiklikler nedeniyle Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Yönetmeliği'nde öngörülen sosyal yardım koşullarına uygunluk taşımadığı tespit edilmiş olup bu nedenle başvuranın söz konusu hizmetlerden yararlandırılmasına son verilmiştir. Mevcut durumda, muhatap Belediyenin sosyal destek hizmetlerinin kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla öncelikle gerçekten ihtiyaç sahibi kişilere ulaştırılmasını hedeflediği; bu çerçevede, sosyal ve ekonomik destek kapsamı dışında kaldığı belirlenen başvuranın hizmetten yararlandırılmaması yönündeki kararın, söz konusu amaca uygun olarak alındığı değerlendirilmektedir.

35. Anayasa Mahkemesi de benzer şekilde, Anayasa'nın 17'nci maddesinin devlete sosyal güvenlik yardımı sağlama yönünde mutlak bir yükümlülük yüklediğini, buna karşılık Anayasa'nın 61'inci maddesi uyarınca engellilerin korunması ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirlerin alınması konusunda idareye belirli bir takdir yetkisi tanındığını belirtmektedir. Ayrıca, Anayasa'nın 65'inci maddesinde de kamu hizmetlerinin yürütülmesinde mali kaynakların yeterliliğinin gözetileceği vurgulanmakta; bu doğrultuda idareye, sınırlı kaynakların dağıtımında öncelikleri belirleme ve uygun araçları seçme konusunda geniş bir takdir yetkisi tanındığı ifade edilmektedir (AYM, Devrim Alyüz, B. No: 2017/40383, 16/9/2020, para. 76).

36. Sonuç olarak yukarıda yer alan tüm hususlar birlikte değerlendirildiğinde, başvuranın geçmişte Engelliler Hizmet ve Rehabilitasyon Merkezi tarafından sunulan hizmetlerden yararlandığı ancak ekonomik ve sosyal durumunda meydana gelen değişiklikler neticesinde Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Yönetmeliği'nde öngörülen sosyal yardım koşullarına uygunluk kriterlerini artık taşımadığı anlaşıldığından, söz konusu hizmetlerin sonlandırılmasının idarenin takdir yetkisi çerçevesinde objektif verilere dayalı ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı ilkesine uygun biçimde gerçekleştirildiği değerlendirilmiştir. Muhatap Belediyenin hizmetin sunumuna ilişkin süreci yönetirken makul düzenleme

yükümlülüğüne aykırı davrandığına veya başvuranın engelli olması nedeniyle farklı ve olumsuz bir muameleye tabi tutulduğuna ilişkin herhangi bir bulguya ulaşılamamış olup somut olayda engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

25/6/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi
(İzinli)